

# CẦU TRÀ-KHÚC và TRẬN LỤT NĂM GIẤP-THÌN, QUẢNG NGÃI

*Hồ Đăng Lễ*

Năm 1963 Chương trình Viện trợ Mỹ yểm trợ cho Khu CCTNTP xây cất một loạt cầu trên QL số 1 từ Quảng Nam cho đến Quảng Ngãi. Tôi được chỉ định làm Quản Đốc công trường các cầu ở Quảng Ngãi. Lúc bấy giờ tôi là phụ tá Trưởng Ty Công Chánh Thừa Thiên, đặc trách công tác làm đường xuyên sơn chiến lược ASHAU- A LUOI.

Nghe tôi “bị” đỏi đi Quảng Ngãi mọi người đều có lời an ủi, vì vào thời đó Quảng Ngãi là vùng bất an, công chức làm ở vùng này được gia tăng 50% thời gian công vụ. Đoạn Quốc lộ 1 từ Huế vào Quảng Ngãi dài 250 cs về phía Nam. Đường đi nguy hiểm vì phải qua đèo Hải Vân, và đoạn vắng vẻ từ tỉnh Quảng Tín đến Quảng Ngãi, qua đóc Sỏi là nơi thường hay bị bắn sẻ. Tôi phụ trách quản lý ba cầu ở QN :

-Cầu Châu-Ô dài khoảng 300m bằng bê tông tiền áp, cách thành phố QN 20 cây số về phía Bắc, do liên danh Thầu khoán Trần Văn Vượng và Đoàn Trịnh Giác lãnh thầu.

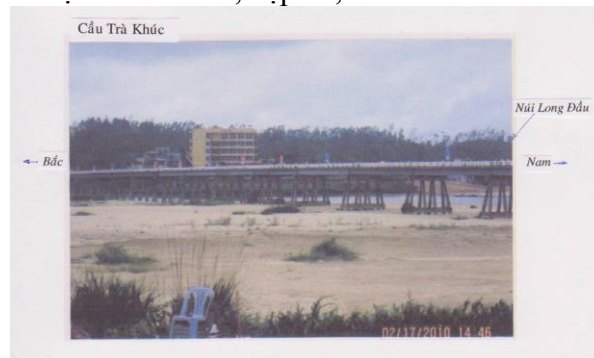


-Cầu Trà-Khúc bằng đà sắt liên kết dài 31,70m (3 đoạn đà kết hợp bằng rivet), sàn bê tông cốt sắt, tổng cộng chiều dài trên dưới 700m, ở ven đô thành phố QN, và

-Cầu Cây Bứa bằng bê tông cốt sắt, cách thành phố QN vài cây số về phía Nam, đều do

liên danh thầu khoán Nguyễn Xuân Minh và Trần Ngọc Tuấn đảm trách.

Sông Trà Khúc rộng gần 700 thước bao quanh thành phố QN và cách thành phố trên dưới nửa cây số về phía Bắc. Vào mùa hè bề ngang dòng sông chỉ còn vài chục thước nước bên bờ phía Bắc, phần còn lại là một bãi cát rộng. Xe cộ, bộ hành qua sông bằng đường tạm lót đá và chiếc phà máy. Trên bờ phía Bắc là dãy núi Long Đầu (đầu con rồng) khởi đầu từ đường vào bên phà chạy dài về hướng Đông như một con rồng uốn dọc theo dòng sông chảy ra bờ biển. Buổi chiều đứng bên bờ sông, phía thành phố nhìn qua núi Long Đầu và về phía biển, chúng ta có được một bức tranh với bố cục rất hài hòa, đẹp đẽ, và hữu tình.



Mà không riêng chỉ có sông Trà Khúc, ở các nơi khác như Núi Bút – hình thù cây bút, bãi biển Mỹ Khê, bãi biển Sa Huỳnh (cách thành phố QN 60 cs về phía Nam, dưới chân đèo Bình Đê) v.v...đều có nét đẹp rất tinh và nhiều sinh khí. Đây là vùng đất đã nổi tiếng một thời về mía, đường phôi, kẹo gương, và quế của quận Trà Bồng. Ở đây chim, mía, cá bông cát và tôm càng rất ngon. Nhưng đặc biệt hơn cả là con cua “huỳnh đế” của bãi biển Sa Huỳnh. Loại cua này có thân hình thuần, nhiều thịt, chân và càng nhỏ; thân hình và chân đều có màu đỏ lúc đang còn sống do đó mới có tên “huỳnh đế”. Thức ăn rẻ, thịt gà, thịt bò cũng rất rẻ. Máy người bạn Không Quân của tôi mỗi lần bay ra Đà Nẵng công tác, trước khi về đều ghé qua QN nhờ vợ tôi dẫn ra chợ mua thịt gà,

bò v.v.. đem về Saigon nhất là trong dịp những ngày lễ Giáng Sinh, Tết dương lịch và Tết âm lịch.

Khi tôi đến Quảng Ngãi (QN) một mình vào giữa tháng 3 thì nhà thầu đã có mặt và đã lập văn phòng ở trên đầu cầu. Về phía ban Quản Đốc chỉ có mỗi mình tôi. Tôi bắt đầu ngay việc tìm nhà thuê để ở, tuyển nhân viên, cất trại ở cho nhân viên, lập văn phòng và bắt đầu công tác đo đạc ấn định vị trí cầu và đường vào cầu theo họa đồ vị trí để cho nhà thầu bắt tay vào việc. Đến tháng 5, khi đã ổn định chỗ ở, tôi đón gia đình tôi vào QN.



Công việc đo đạc và cắm cọc tim cầu và hai đường vào cầu vừa xong, thì một phái đoàn gồm các bộ lão của các làng xã ở núi Long Đầu đến gặp tôi tại văn phòng. Họ trình bày rằng người dân ở QN tin núi Long Đầu là bình phong bao quanh che chở và đem an lành đến cho dân của thành phố này. Nay tim của đoạn đường vào cầu phía Bắc phạm vào núi Long Đầu và như thế long mạch sẽ bị cắt đứt khi phải phá một phần đầu núi để làm đường. Như vậy chuyện chằng lành sẽ xảy ra cho dân Quảng Ngãi. Biết rằng vấn đề phong thủy, phong thổ cũng như vấn đề môi trường rất quan trọng đối với đời sống của người dân, tôi xem kỹ lại họa đồ vị trí và tôi thấy đường vào cầu phía Bắc có phạm vào đầu núi. Vấn đề này trước đây tôi không hề nghĩ tới. Tôi hỏi tại sao lúc chuyên viên đi đo đạc và lấy tài liệu để lập dự án, quý ông không tỏ bày ý kiến thì họ trả lời rằng họ không được cho biết. Sau khi trao đổi tôi hứa với họ rằng tôi sẽ trình Tổng Nha KL cứu xét. Dù đã cố gắng sửa đổi, nhưng

không tránh được việc xâm phạm vào núi Long Đầu vì vị trí của cầu đã được ấn định.

Tôi có giải thích sau đó cho dân làng hiểu rõ về phương diện kỹ thuật không thể làm tốt hơn theo chiều hướng họ mong muốn.

Những tháng đầu tiên công tác tiến triển hơi chậm. Tại cầu Trà Khúc, các cừ đều bằng ống thép rỗng có khóa đóng trên cát nên phải xử dụng kỹ thuật đóng cừ bằng phương pháp xịt nước. Tại cầu Châu Ô các đà cầu bằng bê tông tiền áp được đúc tại xưởng đúc tọa lạc gần cầu. Một phòng kiểm soát chất lượng vật liệu để đúc bê tông đà tiền áp và bê tông cốt sắt được Sở Vật liệu Phú An tăng cường. Hai kỹ thuật này đều mới được áp dụng lần đầu tiên ở các công trường Việt Nam do đó rất mới mẻ với thầu khoán cũng như đối với tôi. Sau đó công tác tiến triển tốt và không có sự khiếu nại nào của dân làng cho nên chúng tôi không nghĩ đến câu chuyện liên quan đến vấn đề phong thủy, phong thổ nữa.



*Phái đoàn Công chánh đi tham quan công trường đà tiền áp Quảng Ngãi. (Từ phải Ngô Trọng Anh, Hồ Đăng Lễ, Lê Thành Trinh, Bùi Hữu Tuấn, Trần Ngọc Oành, X., X., Dương Kích Nhưỡng, X., và Tôn Thất Toại.*

Đến tháng 10 âm lịch năm Nhâm Thìn (tháng 11 năm 1964), cuối Thu, đầu Đông, mùa mưa tới. Hai đầu cầu đã được đắp đất xong, cừ đã đóng xong, trụ cầu đã được đúc xong hơn một nửa và một vài đà sắt đã được đặt vào vị trí. Khoảng từ ngày 15 ã.1 trở đi (độ chừng 17 tháng 11 d.1) trời mưa to suốt 4, 5 ngày liền, nước sông dâng cao cấp kỳ. Trung tâm Thành phố QN thấp hơn vùng đất chung quanh. Gia đình chúng tôi ở trong Thành, là nơi đất khá cao. Tòa Án và Bộ Tư Lệnh Sư

đoàn 25 Bộ Binh cũng đều tọa lạc nơi đây. Đến 5:30 giờ chiều ngày thứ 5 nước đã tràn vào sân nhà tôi, lên đến bậc tam cấp thấp trước cửa. Riêng tôi hơi lo vì vợ tôi mang thai sắp đến ngày sinh. Đêm đến nước tràn vô nhà và mức nước cứ cao dần. Trong thành phố người la kêu cứu, súng bắn gọi cấp cứu tới tấp.



Lúc này trong nhà nước lên cao 5 tầng. Chúng tôi phải kê giường lên cao để cho vợ tôi và đứa con còn nhỏ của tôi nằm. Đến 10 giờ đêm mực nước lên gần mí giường, chúng tôi vội kê một cái giường thứ hai nữa vì mức nước đã lên cao gần đến ngang vai. Di chuyển trong nhà phải lội. Trong nhà ngoài vợ chồng tôi ra, có một người cháu trai của tôi, và một người cháu gái của vợ tôi. Chúng tôi cũng phải kê lò ga lên trên tủ cao để nấu cơm, và nước mắm là món ăn duy nhất. Nước vẫn từ từ lên cao thêm và đã tới mí giường thứ hai. Cả nhà đã bắt đầu hốt hoảng. Trong nhà hết giường để kê và lại người nằm cũng gần tới trần nhà rồi. May thay, ngang mí giường thứ hai thì mức nước ngưng dâng cao. Lúc đó là 11 giờ đêm. Mọi người lo lắng chờ đợi...cho đến khoảng 15 phút sau thì chúng tôi thấy dấu hiệu nước từ từ rút xuống. Đến sáng thì nước đã xuống tới nền nhà. Trưa hôm đó chờ cho nước hoàn toàn xuống hẳn tôi lái xe ra trại hỏi thăm tin tức nhân viên và thăm công trường cầu Trà Khúc. Trên đường vào cầu có vài xác chết trôi, trên sông với mức nước ngang bờ một vài nhà tranh đang trôi về biển, một đà cầu vừa mới được đặt vào chỗ đã bị nước cuốn trôi. Sự thiệt hại về vật liệu như sạn, cát, xi măng dụng cụ vv... khá nhiều. Văn phòng vì được dựng trên bờ cao nên chỉ bị hư hại nhẹ. Tôi lái xe ra cầu

Châu Ô. Ở đây cầu tạm Eiffel bị trôi, một đà tiền áp mới đặt lên trụ cầu bị trôi về hạ lưu 2 cây số. Vài xác chết nằm trên đường vào cầu.

May mắn thay gia đình nhân viên ban Quản Đốc, Thầu Khoán và nhân viên đều được bình an. Các cụ già trên tám mươi tuổi cho biết là từ nhỏ cho đến ngày hôm nay mới thấy có một trận lụt to như vậy. Vì lý do đó mà cao độ của các cầu được sửa lại cao hơn cao độ đã được dự trù. Người dân ở trung tâm thành phố cho biết trong thành phố nước lên cao 2 thước, gạo, lúa... tất cả bị ngập hết và một số hàng bị nước cuốn trôi. Nhà cửa cũng bị hư hại khá nhiều. Gia đình chúng tôi được may mắn là khoảng một tuần sau, ngày 28.1 (1 tháng 12 d.l) trong khi nước rút và đường sá, sân nhà còn bùn lầy thì vợ tôi sinh được một cháu gái.

Sở dĩ tôi còn nhớ chừng thời gian trận lụt đã xảy ra là vì tôi đã dựa vào ngày sinh của con gái tôi.

Sau cơn lụt tôi không gặp lại các bô lão trong làng và tôi cũng không nghe dân chúng nhắc đến chuyện liên hệ giữa “đầu rồng” bị cắt do công tác làm cầu Trà Khúc và sự thiệt hại do bão lụt gây nên.



*Chiếc Cầu Mối Sông Trà Khúc*

